Együnk vitamint...

Nagy László felvétele

... mondták tegnap azon a kóstolóval egybekötött déligyümölcs-termékbemutatón, amelyet a Délker — Cubafrutas és a Tisza Füszért rendezett a Szeged Nagyáruház élelmiszerosztályán. Mi szívesen elfogadjuk tanácsukat, hiszen senki sem ellensége saját egészségének. Elfogadjuk, persze, abban a reményben, hogy télen, miközben déligyümölcsöt keresünk boltjainkban, a tavalyinál ritkábban hangzik fel a pult mögül: nincs... nem is volt... elfogyott... várjuk

Tömörkényisek sikere

A Miskolcon megrendezett országos szakközépiskolai rézfúvós versenyen kiváló eredményeket értek el a szegedi Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola diákjai. Kosztl Sándor második helyezett lett (trombita, 2. korcsoport), Takács Tibor harmadik (tuba, 1. korcsoport), Mazura János pedig első helyezést ért el (tuba, 2. korcsoport). Felkészítő tanáraik: Boros József és Nagy Zsolt. Zongorakísérőik: Kerek Ferencné és Zsigmond Zoltán.

Magyar—lengyel baráti kör

A Hazafias Népfront Szeged Városi Bizottsága és a magyar—lengyel baráti kör vezetősége baráti találkozót rendez holnap, csütörtökön délután fél 6-kor a népfront városi bizottságán. A találkozó vendégei a Lengyel Nemzeti Újjászületés Hazafias Mozgalma Lódzi Tanácsának küldöttei.

Zenei naptár

Hölgyeké a terep

Stabil ismerősével is jár úgy az ember, egyszercsak rácsodálkozik: jé, mennyit változott. Így vagyok én olykor-olykor a szegedi szimfonikusokkal. Egy időben, mikor derékig gázolva a város zenei életének hullámfürdőjében, csak őket hallgattam operában (operettben!), hangversenyeken, s amolyan fásult süketséggel menekültem segítségért — jöjjenek a friss fülek, hallgassa más is a véleményezésre —, rövid kihagyás után valóságos felüdülésnek tetszett az újbóli találkozás. Amit csak azért emlegetek föl most, mert valami hasonló történt a hétfő esti koncertjükön. Miután huzamosabb operai benyomásaim felőlük — az orchester mélyéről — természetszerűleg nélkülözték a látványt, effajta pódiumi kiszerelésben, ahogyan a színház esti fénykoszorúja megvilágítja a társaságot, rám legalábbis revelációnak hat: feminizálódtak. Ha jól számolom, a pillanatnyi kilenc prímhegedűsből hét nő, a hat csellistából három, de hasonló az arány más hangszercsoportokban is — a „nehéz" rezeseket leszámítva. Ami nem minőségjelző, csak állapothatározó. (Erre szokák volt emlegetni, bezzeg hajdanán, midőn a drága *Várnagy Lajos* ült a koncertmesteri széken, a vonósokból Hennike egyszál magában dokumentálta az akkor még tán meg sem született nőpolitikai határozatokat...)

Csoda-e, ha ezúttal, hogy szép hagyományaihoz méltóan megint szólistát állít soraiból az együttes, ki más is lehetne a pódiumjátékos, mint — nő. A, pardon, hölgy, tegyem hozzá sietve, mégpedig hárfaművész, s a választás valóban méltó a tradiciókhoz. *Felletár Melinda*, mert hiszen róla van szó, azért nem ismeretlen a hangversenydobogón, mindazonáltal most volt az első nagyzenekari megméretése. Szerény, rendkívül szimpatikus hozzáállására mi sem jellemzőbb, ahogy lejátszotta a *Glier* versenyművet, szünet után beült a tuttikra, a műsor második részére, amely pedig (bennfentesek a megmondhatói) igazán nem szokás. Századunk szovjet-orosz komponistájának, a pedagógiai és népzenei munkásságáról ismert Gliernek *Hárfaversenye* nem tartozik ugyan a hangversenyek kirakatdarabjaihoz (tartok tőle, okkal), arra azonban felette alkalmas, hogy tetszetős — mégha nem is túl izgalmas — köntösben kínáljon lehetőséget e mostohán kezelt szólóhangszer specialistájának. Felletár Melinda föltehetően moszkvai tanulmányairól hozta magával nemcsak a művet, hanem az előadásból kitetsző finom érzékenységet is. Játéka rendkívül hangszerszerűnek, kiegyensúlyozottnak, üzembiztosnak tűnt — nyomát sem lehetett érezni az ilyenkor tapasztalható lámpaláznak.

A szegedi szimfonikusok beavató szertartásának további programja is választékos ízlésről tanúskodott. *Mendelssohn Hebridák-nyitányát* meg két *Ravel* opuszt, a *Pavane*-t valamint a második *Daphnis és Chloe* szvitet dirigálta nekik az Operaház első karmestere, *Kovács János*, akit rövid idő leforgása alatt másodszor van szerencsénk üdvözölni itt, a szegedi hangversenydobogón (bocsánat, nem használt dobogót). Kovács a zenét úgy tudja láttatni, hogy kifejezéseinek szuggesztivitása döntően a kezénél összpontosul, ennél fogva félreérthetetlenebbek az információi, minek a zenekar csak jótékony hasznát látja. S bár a Hebridák-nyitány inkább visszaköszönő műsorszáma az együttesnek, a Ravel-műveknél kitűnt, minő bensőséges, érzelemgazdag kapcsolatot sikerült találniok a nagytehetségű fiatal dirigenssel — mely kölcsönösen hizelgő mindkettőjükre.

Nikolényi István

Nyelvtanulás félálomban

A Mezőgazdasági Ügyvitelszervezési és Számítástechnikai Közös Vállalat szervezésében újszerű nyelvtanfolyamokat indítanak. A módszert és a hozzá szükséges fölszerelést a vállalat az NSZK-ból szerezte be; háromszáz gépet vásároltak, és ezek egy részét — megrendelésre — vállalatokhoz, gazdaságokhoz, intézményekhez helyezik ki.

Elsőként az angol nyelv oktatására rendezkednek be. Külföldi tapasztalatok alapján azt az emberi adottságot használják ki, hogy közvetlenül az alvás előtti állapotban az agy befogadóképessége többszöröse az ébrenlét alattinak.

Az új gép, amely magnetofonból, a hozzá csatlakozó fejhallgatóból és úgynevezett maszkból áll — ez utóbbi adja a fényjeleket, érzékelve a légzésszám alapján a test ernyedtségét —, lényegében a hallgatóval félálomban közli a tudnivalókat.

Ezzel a módszerrel egy hét alatt a kísérletre kiszemeltek csaknem 1200 kifejezést ismertek meg, és harmadára tartósan emlékeztek.

A MŰSZI a készülékek egy részét értékesíti, ám tulajdonában is megtart ilyen gépeket, és ezekkel tanfolyamokat indít. Az angol után más világnyelvek oktatását is tervezik.

A fuvarosló esete a névtelen emberrel

Mottó: „A lónak négy lába van, s mégis megbotlik. Hát még az ember, ha ló." (Bogdánffy Sándor)

I.

Szerkesztőségünk olykor kész átjáróház. A múltkorában például bejött valaki, s előadta, hogy ebben meg ebben az utcában lakik egy ember, aki lovat tart.

— *És ez miért baj?* — kérdezte idősebb kollégám.

— Mert a lónak szaga van. Kibírhatatlan! Meg kellene jelentetni egy cikket a lovas ember ellen.

— *Itt van a cikk önnél? Megírta?*

— Nem nem írtam én meg semmit.

— *Akár itt is megírhatja, most. Foglaljon helyet.*

— Nincs nálam a szemüvegem...

— *Adok én egyet, hogyha kell.*

— Köszönöm, nem kérem... Írja meg egy újságíró.

— *De mégis, nagyjából mit?*

— Hát, hogy költözzön el az az ember máshová, a lovával együtt. Mi már élni sem tudunk abban az éktelen bűzben.

— *Hm. Más utcában ezek szerint tudnak... Szép elgondolás. De elképzelhető az is, hogy akkor majd ők akarnak cikkezni: költözzön a ló vissza magukhoz. Csodálatos... Én ezt a cikket nem írom meg.*

II.

Minderről én persze mit sem tudtam, egészen addig, amíg a vendéget át nem irányították hozzám.

— *Mit tetszik...* — kérdeztem. — *Tessék helyet foglalni...*

— Cikket akarok *íratni*.

— *Íratni?* — csodálkoztam.

— Igen... — mondta, s elmesélte a lovas embert; tulajdonképpen csak ekkor tudtam meg, miről van szó. A történetet azzal zárta: örülne, ha már ezen a héten megjelenne a cikk, mert ellenkező esetben megy a tévéhez, s föl, egészen a minisztériumig.

— *Jó... A nevét, ha lenne szíves...*

— A nevemet nem mondom meg, mert a ló gazdája az egy olyan ember...

— *Milyen?* — kérdeztem értetlenül, és miután megígértem, hogy föltétlenül cikk lesz a dologból, elköszöntünk egymástól.

III.

Villamosra szálltam tehát, s miközben az adott utca felé zötyögtem, a következők jutottak eszembe: 1. Ha nyáron lószag van a lovak körül, az rendkívül hihető, mivel a ló lónak született, hát nem illatozhat úgy, mint egy őszirózsa. Most azonban éppen tél van, s ilyenkor még egy lónak sincs szaga. 2. A ló nem díszállat, mint a szíriai aranyhörcsög, vagy a mexikói kardfarkú hal, hanem megélhetést biztosító munkaeszköz. 3. A lovas gazda nyilván régebb óta él ott, ahol él, mint a környező panelházak lakói. Furcsa, hogy az új emberek miatt az őslakosnak állandóan azt kell lesnie, mikor fosztják meg munkaeszközétől. 4. Következésképpen, én a lovas gazda ellen cikket írni, pláne aláírni, nem fogok.

... A tetthelyre érve, mindenekelőtt nem találtam meg a lovas házat. Kétszer is körüljártam a jelzett építményt, s hát akár elől, akár hátul néztem: mindenképpen új társasház volt, amiben lovat az ember legföljebb virsli, illetve bármely húsipari termék formájában tarthat, mely termékeknek sosem tudni, hány százaléka ló. Több utcával följebb viszont leltem egy lovas kocsit, lovak nélkül. Meg is érkezett gazdája nemsokára, motoron. Elmesélte, hol találom, akit keresek — hát, mit mondjak, a megadott cím alapján hiába jöttem volna.

A lovas gazda, persze, nem volt otthon; a ház előtt sepregető szomszéd mondta is: estig ne is keressem. Visszamentem tehát este, remélve, hogy nem eresztik rám a kutyákat, illetve nem vágnak fejbe egy jó nagy husánggal. (Ami különben korántsem lett volna érthetetlen, mert aki hajnaltól estélig keményen dolgozik, az este pihenni szeretne, aludni, vagy mit tudom én, kikapcsolódni, nem pedig kekeckedőket lerázni.)

Lószagot egyébként nem éreztem.

IV.

Mitévő legyek? Akár mehetnék is haza, de fél napot odaveszni nem hagyok, annyi szent. Becsöngettem volna a házba, ha lett volna csengő; ennek hiányában magamra haragítottam a kutyákat. Gondoltam, csak meghallja őket a gazda. Meg is hallotta. Kiderült, délutáni megjelenésemmel nagy ribilliót idéztem elő: mindkét fuvaros azt hitte, hogy a *másik* az, akivel baj van. Mondtam, nincs nekem bajom az égvilágon senkivel.

És hát, persze, lószag sincs. Nyáron, igaz, lehetett volna, de nyáron még nem volt ló, és a jövő nyáron sem lesz. A ló tehát békésen végzi a fuvarozást, senkit sem zavar, kivéve egyes, szelektív szaglású embereket, akiknek ezernyi autó füstje mit sem számít, viszont a lovat másfél kilométerről megérzik, szél ellen.

V.

A történet vége pedig?... A kedélyek lassan megnyugodtak: a lovas gazdáé, a szomszédé, a másik lovas gazdáé, az ügyben leszólított járókelőé, és az enyém. Meg persze — valószínűleg — az inzultált lóé is, amit egyébként nem is láttam.

Legnyugodtabb azonban, ez bizonyos, a lóellenes, anonim valaki volt. Ő már kora délelőtt elvégezte munkáját.

Farkas Csaba

Kiállítási napló

A tálca domborzata

Ha edény, legyen kristálytiszta logikájú, preciz, sorozatban gyártható, elegáns, esztétikus, kézbe simuló, jól használható. Ha dísztárgy, legyen kellemes, szellemes, bravúros, bájos, idézzen szép emlékeket, keltsen humoros hangulatokat. Valahogy így fogalmazná meg a ma embere igényeit a kerámiákkal kapcsolatban. S kicsit meglepődik, ha a Képcsarnok Gulácsy Termében ezekben a napokban *Gerle Margit* kamaratárlatának tárgyaival találkozik. Edényei ugyanis nem a geometria logikáját követik, megismételhetetlenek, s esztétikumuk is inkább régészeti bemutatók emberlelkű és -gondolatú plasztikai emlékeit idézik. A tálca nem négyszög-, vagy körforma, nem sima felületű, nem finom peremű, hanem háromszöget formáz, pereme tájélményeket idéz, göcsörtös felületű, mint egy domborzati térkép. De kétségtelen, alkalmas gyümölcsök, aprósütemények, deszszertek kínálására, tehát funkcionál, s emellett öntörvényű műalkotás is.

Úgy tűnik, Gerle Margit antikerámiákat készít. Nem fedezhető fel sem a népi fazekasság nyoma, sem a ma oly népszerű szecesszió formakultúrája. Mélyebbre ás, hogy egyetemesebb érvényű kerámiát készíthessen. S úgy keresi a múltbéli értékeket, hogy egy tapodtat sem kell ellépnie e tájról. Az egyik legizgalmasabb, legtisztább formavilágú, díszítésű és színű leletanyag éppen itt, a Körös és Tisza háromszögében alakult ki úgy négy-ötezer évvel ezelőtt. Ez a *Körös-kultúra* néven ismertté vált archaikus kerámiakultúra vastag falú, durva anyagú, plasztikus díszítésű funkcionális edények mellett kultikus tárgyakat is hagyományozott ránk. Ez az örökség termékenyítette meg Gerle Margit munkásságát. Talpas edényei, lábasformái, tálai *nemcsak a formakincset teremtik újjá*, de feltámasztják a kézművesség erényét is. Azt, hogy a formáló kéz, az alakító ujjak nyoma mind követhető a rusztikus felületeken. Ehhez kapcsolódik a díszítés, mely ugyancsak a régi archaikus kultúrák szellemiségét követik. Bordázott, vonaldíszes, pecsételt, bütykös, halszálkás, körömbenyomásos mintázat díszíti a jószerével fehér, türkiz, grafit- és sárga agyagszínű edényeket. A színrétegek utalnak az égetési módra, arra, hogy a művésznő szívesen alkalmazza a szabadtüzű égetést, a redukciós, fűrészporos módszert, melynek eredményeként a fölszálló füst finom gyöngyházszürke réteget von az edények falára.

Ahogy a négyezer évvel ezelőtt élt edénykészítő szabad perceiben megmintázta kultikus tárgyait, isteneit, asszonyalakjait, állatfigurái, úgy keresi ma Gerle Margit *a természet kultikus elemeit*, a vegetáció, a lét folytonosságának lényegét kifejező virágot, bibéinek, porzóinak, szirmainak plasztikai megfogalmazásait, léptékváltásait, újszerű felhasználási, alkalmazási területeit. Ez a tematika oly kimeríthetetlen és oly sokszínű, annyira többértelmű, hogy óriási lehetőségeket hordoz a kerámia minden műfajában.

A leginkább megkapó Gerle Margit munkásságában *a következetesség*. Az a felkészültségén alapuló szellemi igény és az ezt tükröző megvalósított kerámiaművészet, mely úgy modern, hogy nemcsak tud a gyökereiről, hanem képes azt megújítani, feltámasztani, újraértékelve fölhasználni. S hogy ez a szellemiség áthatja egész tevékenységét, arra bizonyíték a minikerámiáitól az épületplasztikáig húzódó ív, melyre természetesen fűzhetők fel edényei, használati és dísztárgyai, burkolatai, autonóm plasztikái, belső épületdekorációi, szabadtéri játszóterei, szökőkútjai. Ezekről is tudósítanak Gerle Margit most látható alkotásai — egy művész tájékoztató térképéről.

Tandi Lajos

Fotótörténeti pályázat

A magyar amatőr fotóklubok és szakkörök szövetsége a fényképezés 150. évfordulója alkalmából a hazai fototörténet emlékeinek feldolgozására pályázatot hirdet.

A pályázat jeligés, azon bárki részt vehet, magyar nyelven írt, magyar vonatkozású pályaművel. Választható témák: tagegyesületek története, amatőr alkotók élete, munkássága, ismeretlen fotósok hagyatékának feltárása, elfelejtett fotós eljárások története, ismertetése.